

Tollbamondás

Lotz János nyelvészprofesszor születésének 100. évfordulóját 2013. március 23-án ünnepeljük Bonyhádön. Ezen a napon különleges programot szervezünk, amelynek során bemutatjuk Lotz János életéről és munkásságáról szóló dokumentumainkat, valamint megkoszorúzzuk az emléktábláját a gimnázium folyosóján. Kiállítjuk a tiszteletére meghirdetett rajzversenyre érkező képeket is. Ezen a napon lesz a Lotz János szövegértési és helyesírási verseny döntőjének eredményhirdetése, erre meghívjuk Lotz János Kaliforniában élő fiát, Charles Peter Lotzot.

Ha ügyes leszel, sokat gyakorolsz, és jól megírod az első két forduló feladatait, akkor te is részt vehetsz a március 22-én megrendezendő döntőn és a másnapi ünnepeken.

Sok sikert kívánunk!

A szervezők

Útmutató a tollbamondáshoz

Írjuk fel a táblára: Kalifornia, Charles Peter Lotz (kiejtése: Csársz Pítör Lotz)!

Először olvassuk el végig a szöveget, utána egy teljes mondatot olvassunk fel, majd kisebb egységekben diktáljuk le! A végén újra olvassuk el az egész szöveget!

Minden hiba 1 pontot von le a 20 pontos maximumból (ha vesszőhibát ejt, akkor is!).

A vesszők helyét mondjuk meg!

Annyi ideig tart a tollbamondás, amíg minden gyerek végez.

SZÖVEGÉRTÉS

Olvasd el figyelmesen a szöveget, majd válaszolj a feltett kérdésekre!

Hogyan őrzik a bonyhádi diákból lett világhírű nyelvész emlékét?

A Bonyhádi Petőfi Sándor Evangélikus Gimnáziumban hét évvel ezelőtt az intézmény egyik leghíresebbé vált hajdani diákjáról, *Lotz János* nyelvészprofesszorról elnevezett anyanyelvi szakkör kezdte meg működését. A csoport munkáját több tanár is irányítja: *Lenczné V. Judit* vezetésével a fiatalok filmet készítettek a professzorról, míg *dr. Antóni Judit* nyelvészeti témákkal foglalkozik, a továbbtanulásban segíti a diákokat azóta is.

Az ismeretterjesztő videofilm Lotz János életének bemutatásával állít példát a mostani diákság elé. A munkálatok során a gimnazisták interjút rögzítettek *dr. Kolta László* helytörténésszel, aki 2000-ben tanulmányt írt a nyelvész bonyhádi diákéveiről; *Szépe György* professzossal a tudós-csereprogramról és a világhírű nyelvész Columbia Egyetemen eltöltött éveiről (*sajnos, immár ők nincsenek köztünk*); Antóni Judittal a legjelentősebb Lotz-műről, *A magyar nyelv rendszere* című könyvről; illetve *Petőfi S. János* professzossal, aki Lotz János emlékére alapított érmet vehetett át egy nemzetközi kongresszuson. Az akkori szakköri tagok ellátogattak Somogyvámosra is, ahol Lotz János hétéves korától nevelkedett.

A neves szülött egykori középiskolájában emléktáblát és tantermet avattak a nyelvészprofesszor tiszteletére, és megjelent egy könyv is: *Lotz János útja* címmel. Azóta sikerült felvenniük a kapcsolatot Lotz János Amerikában élő fiával, és a kiterjedt kutatásnak köszönhetően jelentősen gyarapodtak az emlékek, a róla szóló ismeretek. Minden évben, augusztusban táborozókat is fogadnak a nyelvészprofesszor nevét viselő nyári diákegyetem keretében.

Hagyományá lett, hogy a gimnáziumban az elsőéves diákok mindegyike felkészül Lotz János életrajzából, a még hozzáférhető anyagokból, és az év elején egy kis verseny keretében adnak számot a tudásukról.

Ebben a tanévben, márciusban emlékeznek meg a híres tudós születésének 100. évfordulójáról.

„A hagyomány nem a hamu őrzése, hanem a láng továbbadása” – vallják. Így őrzik Bonyhádon a jó példával élen járó nyelvész emlékét.

Feladatok

1. Milyen módon őrzik Lotz János emlékét? Válogasd szét az elemeket!

10/

Az emlékezés kézzelfogható, tárgyi formái	Az emlékezés gondolati, lelki formái
videofilm Lotz életéről	anyanyelvi szakkör szervezése
Lotz emlékére alapított érem	látogatás Somogyvámosra
Lotz János útja c. könyv	Lotz fiával felvették a kapcsolatot
emléktábla	kutatás

4. osztály

Iskolai forduló/ megoldások

(+ tanterem)	nyári diákegyetem
	verseny az elsőéveseknek
	100. évforduló megünneplése (+ interjúk)

10 elemet kell beírni. Nem adunk pluszpontot a további megoldásokért.

2. Igaz vagy hamis az állítás?

4/

- a) Akikkel az interjúk készültek, azok közül ketten már meghaltak. **igaz**
- b) A Lotz-szakkörrel foglalkozó tanárok keresztnéve ugyanaz. **igaz**
- c) Lotz János születésnapja után hat hónappal tábort tartanak Bonyhádön. **igaz**
- d) A szakkörösök mindig ellátogatnak abba a faluba, ahol élt Lotz János. **hamis**

3. Válaszolj a szöveggel kapcsolatban feltett kérdésekre!

3/

- a) Hány írásművet említ a szöveg Lotz Jánossal kapcsolatban? (számmal) **3**
- b) Mit jelenthet a *tudós-csereprogram* kifejezés? Karikázd be a helyes válasz számát!
1. A magyar és amerikai tudósok kicserélik egymás között a könyveiket.
 2. A magyar tudósok külföldi egyetemre látogatnak közös kutatás céljából.
 3. Egy rövid időre munkahelyet cserélnek a magyar és a külföldi tudósok.

c) Mennyi az összege a szövegben szereplő számoknak? (Minden kifejezés számít, amelyben szám szerepel.)

2114

(Az aláhúzott számokat vettük figyelembe. A századik miatt figyelembe lehet venni az elsőéves szót, ebben az esetben: 2115 a megoldás, amennyiben a határozatlan névelőket is számolják, akkor a helyes eredmény 2117.)

4. Keresd meg azt a szót, aminek a jelentését körülírtuk!

3/

- a) a megbecsülés jeléül: **tiszteletére**
- b) honismerettel foglalkozó kutató: **helytörténész**
- c) szaporodtak: **gyarapodtak**

HELYESÍRÁS**1. Húzd alá a helytelenül írt szavakat! Írd le őket hibátlanul a vonalra!****20/**

a) olban, posta, egyelőre, falusi, batyuja, fésűm, járműben, faliújság, ovoda, tűzoltó, izletes, utál, gyanus, bimbo, tüzes, szid

ólban, egyelőre, fésűm, járműben, faliújság, óvoda, tűzoltó, izletes, gyanús, bimbó

b) órakkor, óvatossan, frissítő, bakkancsos, utánna, lessz, együtt, ballag, jappán, szállólé, azonnal, általános, mennydörgés, mennyasszony, bükkfa, cikkíró

órákor, óvatosan, bakancsos, utána, lesz, együtt, japán, szállólé, általános, menyasszony

Minden helyes megoldás 1 pont. A helyesen írt alak hibás javításáért nem jár pontlevonás.

2. Mondatba foglalással magyarázd meg a következő szópárok jelentését! (Négy mondatot alkoss! Az első szópárt toldalékolhatod!)

4/

a) tör – tör

b) foglya – fogja

Csak akkor jár a pont, ha a szóalakot helyesen használta, és értelmes mondatokat alkotott.

3. Milyen sorrendben következnek a verscímek a Petőfi-kötet betűrendes tartalomjegyzékében? Számozással jelöld a helyes sorrendet a címek utáni üres helyen!

6/

Éjszakáim (3)

Első szerelmem (6)

Ebéd után (1)

Első szerelem (5)

Életem most... (4)

Egy estém otthon (2)

Az egységes javítás érdekében csak akkor jár pont (elemenként 1-1), ha az adott cím után a megfelelő számjegyzet szerepel.

4. a) Egészítsd ki az alábbi szavakat egy-egy betűvel úgy, hogy értelmes kifejezéseket kapj!

14/

gyó **gy** szer, s **ű** rú, papagá **j**, hú **t** őszekrény, f **ő** nők, ke **sz** tyű, le **e** ndő, azo **n** ban, szín **v** onal, eszt **e** ndő, min **d** nyájan, ébred **é** s, harká **ly**

b) Ha helyesen írtad le a betűket, összeolvasva őket egy értelmes szót kapsz megfejtésül! Írd le a vonalra!

gyűjtőszenvedély

A helyesen beírt betűkért elemenként 1, összesen 13 pont jár; a helyesen leírt megfejtésért pedig 1 pont.

5. Másold le helyesírási hiba nélkül Varró Dániel versét!

Varró Dániel: Buszon

A buszvezetők mind mogorvák,
odacsukják az utasok orrát,
ahogy az orrok ellilulnak,
a buszvezetők felvidulnak.

Rázós buszon az ellenőr,
sohase tudni, merre dől,
zsebében toll, karján szalag,
jobban teszi, ha elszalad!

A nénik mindig hátra szállnak,
ott üldögélnek, álldogálnak,
nehéz a szatyruk, nem beszélnek,
csak álldogálnak, üldögélnek.

Minden helytelenül leírt szóért (az aláhúzottakon kívüliekért is!) 1 pontot lehet veszíteni a 16 pontos maximumból. (A három ismétlődő szóalak – buszvezetők, orrát/orrok, álldogálnak – hibás javításáért vagy a javítás elmulasztásáért csak egyszer vonjunk le pontot.)